
20 000 kan bli røykfrie med legenes hjelp

FRA FORENINGEN

STINE BJERKESTRAND NESJE

Informasjonsavdelingen

Leger både kan og vil bli bedre til å hjelpe pasienter med røykeavvenning, viser en ny undersøkelse der det er kartlagt hvordan og i hvor stor grad legene hjelper pasienter med å stumpe røyken.

Undersøkelsen er utført blant sykehus- og allmennleger av Den Norske Kreftforening og Haukeland Sykehus i samarbeid med Legeforeningen.

Norske leger kan bli bedre på røykeavvenning, mener lungelegene Per Bakke og Frode Gallefoss. Foto S.B. Nesje

Registrerer røykevaner

Når pasientene viser symptomer på røykesykdommer, blir røykevaner registrert rutinemessig både blant sykehusleger og allmennleger. Den hjelp legen kan gi på dette stadium blir imidlertid kurativ og ikke forebyggende.

I 67 % av konsultasjonene med røykere informerer allmennleger om de helsemessige fordelene ved å slutte å røyke. Likevel er det bare 18 % av disse pasientene som får hjelp av sin allmennlege til å slutte, forteller Karl Erik Lund. Han er post doc.-stipendiat ved Folkehelsa, og har hatt ansvaret for den delen av undersøkelsen som er gjort overfor allmennleger.

– Med dagens engasjement lar det seg beregne at ca. 5 000 personer hvert år blir varig røykfrie som følge av råd fra legen sin. Undersøkelsen viser at allmennlegene selv mener de kan hjelpe 38 % til å slutte å røyke om de hadde bedre redskaper. Hvis andelen pasienter som mottar hjelp til å slutte, øker fra 18 % til 38 %, kombinert med at legene blir skolert i de mest effektive metoder for røykeavvenning, vil dette kunne føre til at ca. 20 000 flere røykere per år vil slutte, påpeker Lund.

Kan hjelpe flere uten symptomer

24 % av sykehuslegene og 18 % av allmennlegene oppgir at de aldri spør om røykevaner når de undersøker voksne pasienter som ikke har symptomer på røykerelaterte sykdommer. De øvrige sykehuslegene kartlegger røykevaner ved i gjennomsnitt 65 % av konsultasjonene, mens allmennlegene gjør dette ved i gjennomsnitt 35 % av konsultasjonene der det ikke kan registreres symptomer på sykdommer relatert til tobakk.

– Norske leger er ikke pålagt å drive forebyggende arbeid i forhold til tobakksskader, sier Frode Gallefoss som en forklaring på hvorfor langt færre leger registrerer røykevaner hos pasienter uten røykerelaterte sykdommer enn pasienter med. Han er lungelege ved Vest-Agder Sentralsykehus og har sammen med sin kollega ved Haukeland Sykehus, Per Bakke, stått for delene av undersøkelsen som er gjort blant sykehusleger.

– Denne undersøkelsen viser at legene driver med tobakksforebyggende arbeid selv om de ikke er pålagt det, understreker han. Han mener likevel sykehuslegene med enkle grep kan bidra til at flere blir røykfrie. Ved å stille de rette spørsmålene til røykende pasienter og henvise dem til røykeavvenning sammen med primærlegen sin, tror han flere kan stumpe røyken.

Derfor hjelper ikke legen

Tidsknapphet, følelse av ubehag og en oppfatning av at dette ikke hører til legens oppgaver er de viktigste barrierene for at leger spør om pasienten røyker, viser undersøkelsen. – Flere av sykehuslegene mener at de mangler kunnskap om

røykeavvenning, forteller Per Bakke. Han underviser selv medisinstudenter i Bergen og mener at mangel på kunnskap om emnet kan skyldes at det ikke undervises om det på medisinstudiet.

Hjelpen leger i dag gir pasienter som vil slutte å røyke er veiledning, råd om bruk av nikotinerstatning og utdeling av brosjyrer til selvhjelp.

Publisert: 10. februar 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 5. september 2026.